

Piotr Prewysz-Kwinto, Grażyna Voss

METODA PROJEKTU WEDŁUG OCENY STUDENTÓW KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

PROJECT METHOD IN THE OPINION OF ECONOMY FACULTIES' STUDENTS. THE RESULTS OF QUESTIONNAIRE SURVEY

Katedra Finansów i Bankowości oraz Katedra Rachunkowości, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu
ul. Młodzieżowa 31a, 87-100 Toruń, e-mail: ppq@poczta.onet.pl, e-mail: gvoss@wp.pl

Summary. Project method is one of the active methods of education and allows the combination of knowledge and practical skills. This allows also development of social skills, with particular emphasis on teamwork. This paper presents the results of questionnaire surveys carried out among students in May 2012. The main objectives of this survey were: to identify students' opinion about project method and to determine main benefits and barriers related with its employment.

Słowa kluczowe: badanie ankietowe, edukacja, kompetencje, metoda projektu, opinie studentów.
Key words: competences, education, project method, questionnaire survey, student's opinion.

WSTĘP

XXI wiek to czas wielkich wyzwań dla edukacji, której przypisano rolę kształcenia nowego społeczeństwa, a także czas poszukiwania najlepszych metod i form kształcenia. Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne stają się siłą napędową nowoczesnej gospodarki i wyraźnie zmiernają w stronę kształcenia społeczeństwa opartego na wiedzy, od którego wymaga się aktywnej postawy edukacyjnej przez całe życie. Davenport i Prusak (1998) uważają, że wiedza to połączenie doświadczenia, wartości, odpowiednio dobranych informacji oraz eksperckiego wglądu w jakieś zagadnienie, które pozwalają na przeprowadzenie oceny oraz łączenie nowych doświadczeń i informacji.

Globalizacja wymusza dobrą politykę edukacyjną, premiując państwa stwarzające dobre warunki do prowadzenia badań naukowych i rozwoju systemu edukacji (Horynia i Maciejewski 2007). W nowoczesnej kulturze edukacji dorosłych na pierwszy plan wysuwa się: znajomość uczestników rynku edukacyjnego, ich potrzeb, możliwości, barier oraz stylu uczenia się. Dlatego oferta edukacyjna powinna być złożona z różnych elementów uczenia się i odznaczać się wysoką elastycznością w zależności od potrzeb (Matlakiewicz i Solarczyk-Szwec 2009). Współczesna edukacja musi być również nastawiona na przyszłość, a zatem powinna kształtować ludzi innowacyjnych i aktywnych, przy czym jej celem powinno być przekazywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności (Marcinkiewicz 2012).

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom uczestników procesu dydaktycznego, nauczyciele wykorzystują metodę projektów, która rozwinęła się na przełomie XIX i XX wieku i stwarzała możliwości samodzielnego zdobywania wiedzy przez indywidualne formułowanie i rozwiązywanie problemów. Twórcą metody projektów był Kilpatric (USA). Metoda ta ma na celu kształtowanie umiejętności planowania i organizowania pracy własnej i grupy, zbierania i selekcjo-

nowania informacji, rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji i komunikowania się. W metodzie tej nauczyciel odgrywa rolę przewodnika, a uczniowie mogą uczyć się zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Autor tej metody za najważniejszą cechę projektu uważał planowanie, ale także odpowiedzialność uczących się za skutki swojego działania. Taka forma edukacyjna, oparta na planowanym działaniu, najlepiej przygotowuje uczestników procesu edukacyjnego do życia. W metodzie projektów odrzuca się bierne nabywanie wiedzy na rzecz aktywnego uczestniczenia w procesie edukacyjnym. Istotne jest to, aby uczniowie brali czynny udział w ustalaniu celu oraz w wyborze i dopasowywaniu sposobu działania i aby rozwiązywali sytuacje problemowe pochodzące ze środowiska, w którym żyją. Kilpatrick wskazał również na praktyczny charakter edukacji oraz konieczność edukacji skierowanej na potrzeby rynku (Walat, www.nowaera.pl/aktualności/jakpracowaćmetodąprojektów, dostęp dn. 20.09.2012 r.).

Przy stosowaniu metody projektu zakłada się (Gołębniak 2002):

- samodzielną pracę,
- świadome planowanie,
- pracę wszechstronnie aktywizującą i grupową,
- zakończenie pracy konkretnym rezultatem.

Założenia te pozwalają na realizację określonych efektów kształcenia, a przede wszystkim rozwój kompetencji społecznych zawartych w krajowych ramach kwalifikacyjnych. Stosując metodę projektów, należy uwzględnić etapy jej realizacji, co powoduje, iż proces edukacyjny jest rozłożony w czasie. Do etapów tych zalicza się (Walat, www.nowaera.pl/aktualności/jakpracowaćmetodąprojektów, dostęp dn. 20.09.2012 r.):

- pomysł, czyli problem wynikający z uwarunkowań rynkowych, który po opracowaniu powraca do rzeczywistości (element praktycznego zastosowania);
- przedyskutowanie pomysłu pod względem poznawczym i praktycznej użyteczności;
- określenie zakresu działania i podział zadań pomiędzy uczestników grupy;
- realizację projektu, czyli aktywne i efektywne działanie w celu rozwiązania postawionego problemu;
- zakończenie projektu i przedstawienie wyników, dyskusja, ocena.

W celu usprawnienia pracy w poszczególnych grupach można w metodzie projektów określić zasady i wymagania dotyczące realizacji projektu, polegające na sformułowaniu (Helm i Katz 2003):

- celu ogólnego i celów szczegółowych;
- tematu projektu;
- formy realizacji;
- podziału i przydziału zadań w grupie;
- zasad współpracy w grupie (normy zachowań, przydział ról);
- źródeł literaturowych;
- kryteriów oceny.

Dobierając grupy projektowe, warto zwrócić uwagę na możliwości jej uczestników związane z uzdolnieniami i predyspozycjami, ale również na możliwości, jakie stwarza metoda projektu w zakresie rozwoju umiejętności w aspekcie (Walat, www.nowaera.pl/aktualności/jakpracowaćmetodąprojektów, dostęp dn. 20.09.2012 r.):

- podejmowania decyzji;

- słuchania opinii innych i wyrażania własnych poglądów;
- planowania pracy własnej, jak również pracy innych;
- przeprowadzania samooceny i oceny innych.

Złożony charakter metody projektów pozwala na wprowadzenie aktywnych metod nauczania i realizację przyjętych efektów kształcenia.

Celem artykułu jest przedstawienie, na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego, opinii studentów na temat wykorzystania metody projektów w procesie kształcenia.

CHARAKTERYSTYKA I METODYKA PRZEPROWADZONEGO BADANIA

Do udziału w badaniu zaproszono studentów dwóch kierunków ekonomicznych – finanse i rachunkowość oraz zarządzanie, studiujących w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na Wydziale Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy oraz w Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku. Badaniem objęto osoby studiujące na studiach I i II stopnia zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 12 do 31 maja 2012 r. z wykorzystaniem metody ankietowej. Rozdane respondentom kwestionariusze ankietowe składały się z trzech części:

- pierwsza, obejmująca 8 pytań, miała dostarczyć informacji o sposobie realizacji w formie projektu zajęć, w których uczestniczyli studenci, oraz o ich liczbie;
- druga, obejmująca 4 pytania, dotyczyła opinii studentów na temat zajęć z wykorzystaniem metody projektu;
- trzecia, tzw. metryczka, miała dostarczyć podstawowych informacji dotyczących osób biorących udział w badaniu, tj. ich wieku, płci, miejsca zamieszkania oraz formy i stopnia studiów.

Pytania zawarte w kwestionariuszu badawczym miały zamknięty i otwarty charakter. Część z nich wymagała udzielenia tylko odpowiedzi *tak* lub *nie*. Jednak w większości respondent był proszony o wybór jednego lub kilku wariantów spośród przedstawionych w ankiecie. Tam, gdzie to było możliwe i wydawało się zasadne, pozostawiano respondentom swobodę wyrażenia własnych opinii. Przy opracowywaniu wyników badania zostały wykorzystane metody statystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźnika struktury.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

Do udziału w badaniu przystąpiło 370 studentów, których poproszono o wypełnienie kwestionariuszy ankietowych. Spośród wszystkich kwestionariuszy do dalszej analizy przyjęto 329, gdyż 41 zostało odrzuconych z dwóch powodów:

- pierwszy był związany z faktem, że studenci, którzy przystąpili do badania, nie uczestniczyli w zajęciach z wykorzystaniem metody projektu;
- drugi wynikał z nieprawidłowego wypełnienia kwestionariuszy (nie udzielono odpowiedzi na wszystkie pytania lub wskazano więcej odpowiedzi niż było to możliwe).

Z pierwszego powodu odrzucono 4 kwestionariusze, z drugiego powodu – 37.

Zdecydowaną większość osób biorących udział w badaniu stanowili studenci studiów niestacjonarnych (83,9% wszystkich respondentów), studiów II stopnia (70,5%) oraz studiu-

jących w Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku (45,9%). Wśród respondentów dominowały kobiety (75,4%), osoby w wieku 21–30 lat (74,2%) oraz osoby pracujące (75,9%). Większy udział studentów studiów uzupełniających magisterskich był celowy, gdyż zdaniem autorów badania mogli oni uczestniczyć w większej liczbie zajęć z wykorzystaniem metody projektu i tym samym wyrazić bardziej obiektywną opinię na ich temat. Szczegółowo informacje, dotyczące osób biorących udział w badaniu, przedstawiono w tab. 1.

Tabela 1. Charakterystyka respondentów

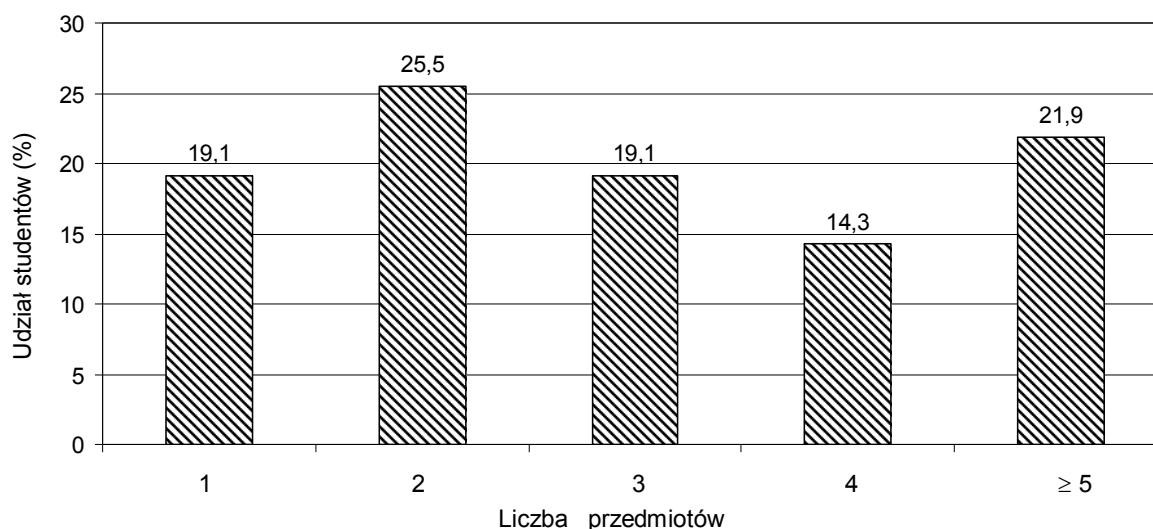
Cecha		N	%	Cecha		N	%
Płeć	kobieta	248	75,38	Wiek	do 20 lat	18	5,47
	mężczyzna	74	22,49		21–30 lat	244	74,16
	brak danych	7	2,13		31–40 lat	47	14,29
Miejsce studiów	Toruń	83	25,23		powyżej 40 lat	18	5,47
	Bydgoszcz	95	28,87		brak danych	2	0,61
	Gdańsk	151	45,90	Forma studiów	stacjonarna	53	16,11
Zatrudnienie	pracuje	248	75,38		niestacjonarna	276	83,89
	nie pracuje	73	22,19	Stopień studiów	I stopień	97	29,48
	brak danych	8	2,43		II stopień	232	70,52

N – liczba respondentów.

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

WYNIKI PRZEPROWADZONEGO BADANIA

Studentom biorącym udział w badaniu metoda projektów jest znana, gdyż w trakcie studiów uczestniczyli w kilku zajęciach prowadzonych z jej wykorzystaniem. Struktura respondentów w zależności od liczby zajęć projektowych, w których uczestniczyli, została przedstawiona na rys. 1.

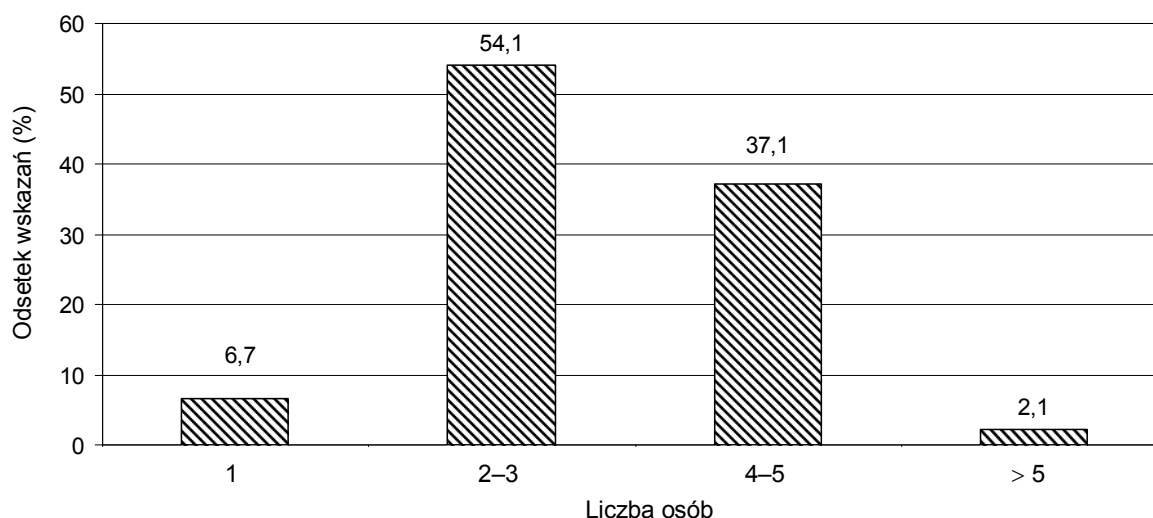

Rys. 1. Odsetek badanych w zależności od liczby zajęć wykorzystujących metodę projektu, w których uczestniczyli

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Ze względu na liczbę zajęć projektowych, w których uczestniczyli respondenci, grupa badawcza była dość zróżnicowana. Znalazły się w niej zarówno osoby uczestniczące tylko w jednych takich zajęciach, jak i osoby uczestniczące w 5 lub większej liczbie takich zajęć. Nieznacznie więcej było osób realizujących projekt dwukrotnie, zaś najmniej było tych, którzy realizowali projekty cztery razy. Analizując bardziej szczegółowo uzyskane odpowiedzi, można zauważyć, że nieco inna była liczba zajęć z wykorzystaniem analizowanej metody na studiach stacjonarnych i na studiach niestacjonarnych. W pierwszym wypadku dominowali studenci biorący udział w dwóch zajęciach (26,4%) lub jednych (22,6%), zaś w drugim wypadku dominowali studenci uczestniczący w dwóch (25,4%) lub w co najmniej pięciu zajęciach (23,6%). Również nieco inny był ten udział na studiach w Toruniu, Bydgoszczy i Gdańsku. Najbardziej obeznani z metodą projektu okazali się studenci z Bydgoszczy, którzy uczestniczyli w co najmniej pięciu zajęciach z wykorzystaniem tej metody (37,9%). Wśród studentów z Torunia dominowali ci, którzy uczestniczyli w dwóch tego typu zajęciach (38,6%), zaś w przypadku studentów z Gdańska dominowali ci, którzy uczestniczyli tylko w jednych (32,5%).

Zadane w dalszej części kwestionariusza pytania miały dostarczyć informacji o sposobie realizacji zajęć wykorzystujących metodę projektu. W tym celu zapytano badanych o liczbę osób tworzących zespoły projektowe, w których pracowali. Uzyskane wyniki przedstawia rys. 2.

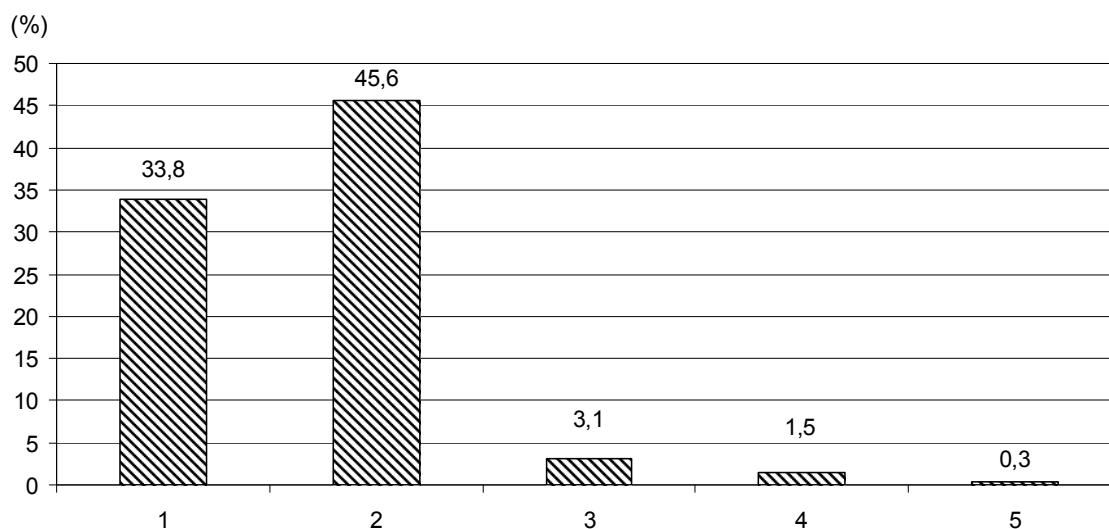

Rys. 2. Liczba osób wchodzących w skład tworzonych przez respondentów grup projektowych
Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Studenci objęci badaniem na potrzeby realizacji zajęć w formie projektu tworzyli najczęściej grupy 2-3- lub 4-5-osobowe. Znacznie rzadziej zdarzały się grupy liczące więcej niż 5 osób lub też sytuacje, w których projekt był wykonywany indywidualnie. Grupy 2-3-osobowe dominowały zarówno na studiach stacjonarnych, jak i na niestacjonarnych I i II stopnia oraz na studiach w Toruniu i Bydgoszczy. Wyjątkiem byli studenci z Gdańska, którzy na potrzeby realizacji projektów najczęściej tworzyli grupy 4-5-osobowe.

Kolejne pytanie dotyczyło sposobu wyboru tematu realizowanego w formie projektu. Respondenci mieli możliwość zaznaczenia jednego z czterech wariantów podanych w kwestionariuszu lub wskazania innego sposobu wyboru tematu. Uzyskane wyniki zaprezentowano na rys. 3. Na jego podstawie należy stwierdzić, że studenci najczęściej wybierali te-

mat z listy tematów zaproponowanych przez wykładowcę lub temat projektu był przez prowadzącego narzucany. Uzyskane wyniki w grupie studentów ze studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studentów studiów I i II stopnia były zbieżne z wynikami całej badanej grupy. Różnice zaobserwowano natomiast między poszczególnymi szkołami. W Gdańsku i Bydgoszczy studenci mieli większą swobodę, gdyż wybierali tematy z listy zaproponowanej przez wykładowcę (odpowiednio 66,9% i 58,9% wskazań), w Toruniu natomiast dominowało narzucanie tematów przez prowadzącego – 65,1% odpowiedzi.

- 1 – narzucony przez wykładowcę, bez możliwości wyboru
- 2 – wybierany z listy tematów zaproponowanych przez wykładowcę
- 3 – proponowany przez grupę wykładową
- 4 – proponowany przez grupę projektową, a następnie omawiany i zatwierdzany przez grupę ćwiczeniową
- 5 – ustalany w inny sposób

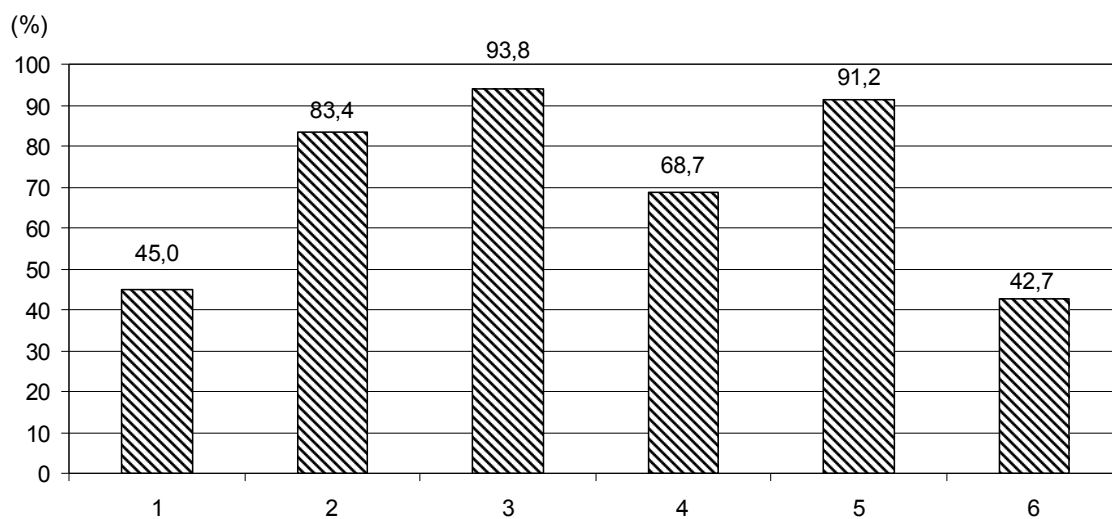
Rys. 3. Sposób wyboru tematu projektu

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Studentów, którzy mieli swobodę wyboru tematu, zapytano również o to, czym kierowali się podczas wyboru tematu. 44,1% ankietowanych kierowało się zgodnością tematu z posiadaną wiedzą i umiejętnościami, 25,9% – możliwością przygotowania projektu jak najszybciej, bez większego wysiłku i wkładu pracy, 18,8% – zgodnością tematu z posiadaną praktyką zawodową i doświadczeniem, zaś 11,2% – chęcią poznania nowych zagadnień.

Badanych studentów zapytano również, jakie działania były podejmowane przed rozpoczęciem realizacji projektu w celu zorganizowania pracy grupy. Należy dodać, że o odpowiedź na to pytanie poproszono tylko tych respondentów, którzy wcześniej wskazali, że projekt realizowali w grupach. W analizie pominięto zatem 22 respondentów, którzy wskazali, że projekt przygotowywali samodzielnie. Uzyskane wyniki przedstawia rys. 4.

Badani respondenci wskazywali najczęściej, że przed rozpoczęciem realizacji projektu podzielono pracę między poszczególnych członków zespołu, ustalono zasady wymiany informacji oraz określono zasady pracy zespołu. Rzadziej natomiast wybierano lidera zespołu i ustalano zasady oceny wkładu pracy. Struktura uzyskanych odpowiedzi nie różniła się znacznie między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia oraz między studentami z trzech badanych miast. Zawsze największe znaczenie w organizacji pracy zespołu projektowego miał podział pracy oraz ustalenie zasad wymiany informacji.

- 1 – wybór lidera zespołu
 2 – określenie zasad pracy zespołu
 3 – podział pracy między członków zespołu
 4 – ustalenie terminów spotkań członków zespołu
 5 – ustalenie zasad wymiany informacji
 6 – ustalenie zasad oceny wkładu pracy każdego członka zespołu

Rys. 4. Czynności wykonywane przed rozpoczęciem pracy nad projektem

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

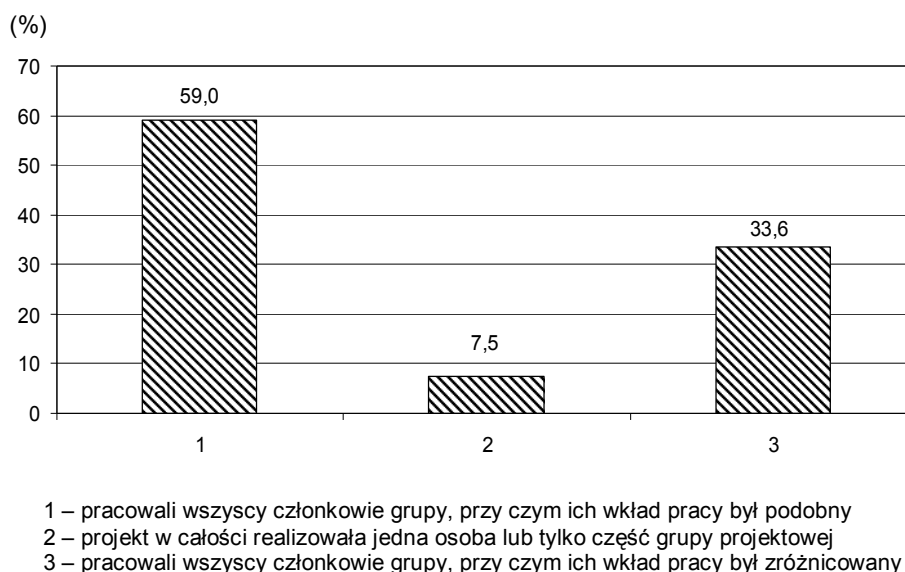
Ankietowanych zapytano również, jak przebiegała ich praca nad projektem. Ponad 2/3 respondentów (68,4%) pracowało nad projektem indywidualnie, konsultując tylko otrzymane wyniki z pozostałymi członkami grupy. Pozostała część badanych (31,6%) wskazała, że prace nad poszczególnymi elementami projektu odbywały się wspólnie. Analizując uzyskane wyniki bardziej szczegółowo, można zauważyć różnice w sposobie pracy między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W wypadku tych pierwszych 61,3% pracowało wspólnie, zaś pozostali pracowali indywidualnie. W wypadku studentów studiów niestacjonarnych relacja ta była odwrotna; aż 71,7% pracowało indywidualnie, a 28,3% – wspólnie. Wynika to zapewne z faktu, że studentom studiów niestacjonarnych pracującym zawodowo znacznie trudniej jest się spotkać i pracować wspólnie. Takiego problemu nie mają studenci studiów stacjonarnych.

Badanych poproszono również o ocenę wkładu pracy poszczególnych członków grupy. Uzyskane wyniki przedstawia rys. 5.

W większości nad projektem pracowali wszyscy członkowie zespołu. Bardzo rzadko zdarzało się, aby projekt był w całości realizowany przez jedną osobę lub tylko część grupy. Bardziej szczegółowa analiza potwierdza, że osobno potraktowane wyniki badań studentów studiów I i II stopnia, studiów niestacjonarnych oraz studentów z Torunia, Bydgoszczy i Gdańska są zbieżne z wynikami badań całej grupy. W każdej z tych grup około 60% osób odpowiedziało, że „nad projektem pracowali wszyscy, a ich wkład był podobny”, a około 30% zaznaczyło, że „wkład był zróżnicowany”. Udział ostatniej możliwej odpowiedzi nigdy nie przekroczył 10%. Różnice odnotowano tylko wśród studentów studiów stacjonarnych, którzy aż w 77,5% odpowiadali, że wkład wszystkich członków grupy był podobny.

Respondentów proszono też o odpowiedź, czy przygotowane projekty i uzyskane wyniki podlegały prezentacji i ocenie. 48,0% respondentów wskazało, że były one prezentowane

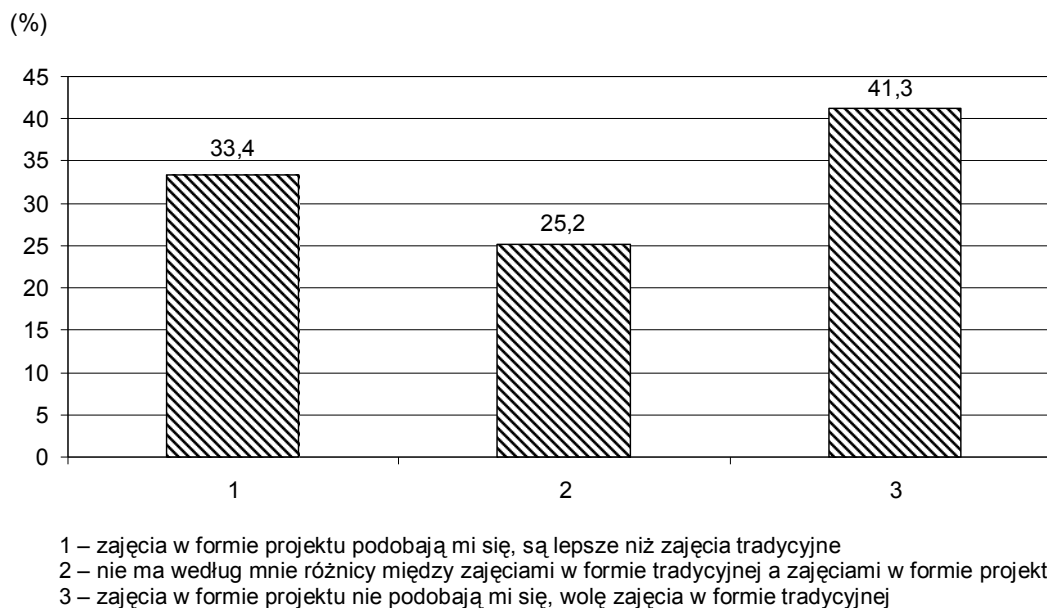
tylko przed wykładowcą i że przez niego były oceniane, zaś 47,1% wskazało, że były prezentowane przed całą grupą ćwiczeniową i że przez nią były oceniane. Zaledwie w 4,9% przypadków przygotowane projekty nie podlegały prezentacji i ocenie.

Rys. 5. Zaangażowanie członków zespołu w realizację projektu

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Przechodząc do analizy opinii respondentów na temat zajęć z wykorzystaniem metody projektu, należy podkreślić, że raczej nie przypadły one do gustu badanym studentom, którzy wolą zajęcia realizowane w tradycyjnej formie. Taką opinię wyraziło aż 41,3% ankietowanych. Odmiennego zdania było 33,4% osób, które uważały, że zajęcia z wykorzystaniem metody projektu są lepsze niż wykłady w tradycyjnej formie. Dla jednej czwartej studentów forma zajęć nie miała znaczenia. Uzyskane wyniki zostały zaprezentowane na rys. 6.

Rys. 6. Akceptacja zajęć z wykorzystaniem metody projektu

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Analizując bardziej szczegółowo uzyskane odpowiedzi, można zauważyć, że różnią się one w przypadku kobiet i mężczyzn. Wśród kobiet odsetek uzyskanych odpowiedzi jest zbliżony do wyników badań całej grupy – 44,4% badanych woli zajęcia w formie tradycyjnej, zaś tylko 31,9% preferuje zajęcia w formie projektowej. Badani mężczyźni uważają natomiast, że zajęcia w formie projektu są lepsze niż tradycyjne. Taką opinię wyraziło aż 40,5% respondentów. Zajęcia w formie tradycyjnej preferuje natomiast 31,1% badanych mężczyzn.

Ponadto można stwierdzić, że odsetek osób, którym zajęcia z wykorzystaniem metody projektu podobają się i według których są lepsze niż zajęcia tradycyjne, rośnie wraz z wiekiem. W grupie osób do 20 lat tak uważa 22,2% badanych, w grupie osób w wieku 21–30 lat – już 33,2%, zaś w grupie osób 31–40 lat udział ten wzrasta do 38,3% i jest większy od udziału osób, którym zajęcia w formie projektu się nie podobają. Podobnie wraz z wiekiem maleje niechęć do zajęć w formie projektu – w grupie badanych w wieku do 20 lat zajęcia w formie tradycyjnej preferuje aż 61,1% badanych, w grupie osób 21–30 lat udział ten spada do 40,6%, zaś w grupie osób w wieku 31–40 lat wynosi zaledwie 36,2%. Proporcje te ulegają odwróceniu w grupie osób najstarszych – powyżej 40 lat. Aż 50% z nich woli zajęcia w formie tradycyjnej, a tylko 27,8% – zajęcia z wykorzystaniem metody projektu. Być może wynika to z trudności pracy w grupie i w porozumiewaniu się z młodszymi studentami.

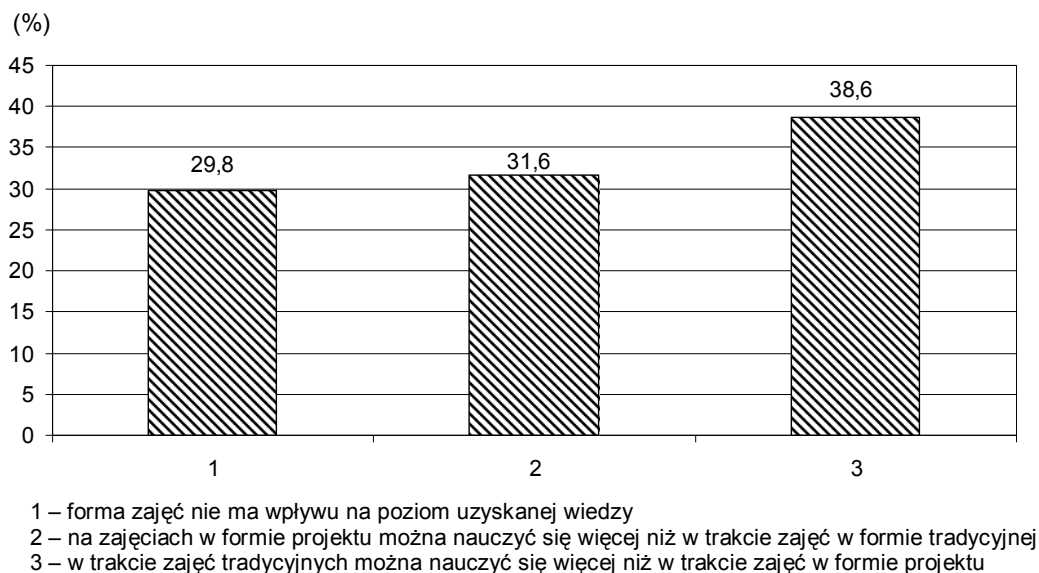
Opinie na temat zajęć z wykorzystaniem metody projektu różnią się także między studentami badanych uczelni. Studenci WSB w Toruniu są bardziej otwarci na zajęcia w formie projektu – udział osób, którym ta forma zajęć się podoba, wynosi aż 48,2%, natomiast w Bydgoszczy – zaledwie 16,8%. Wśród studentów gdańskiej WSB udział osób, którym zajęcia z wykorzystaniem metody projektu odpowiadają, jest zbliżony do udziału osób, które wolą zajęcia w formie tradycyjnej – wynosi on odpowiednio 35,8% i 38,4%.

Różnice w odpowiedziach na zadane pytanie można również zauważyć między studentami studiów I i II stopnia. Wśród tych pierwszych zajęcia w formie tradycyjnej woli 62,9% ankietowanych, zaś zajęcia w formie projektu podobają się bardziej 17,5% badanych. W drugiej grupie opinia studentów jest natomiast odmienna. Zajęcia w formie projektu są lepsze niż tradycyjne zdaniem 40,1% badanych, przeciwnego zdania jest natomiast 32,3%. Takiej różnicy nie zaobserwowano natomiast między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, choć studenci studiów niestacjonarnych byli bardziej otwarci na zajęcia w formie projektu (36,6%) niż studenci studiów stacjonarnych (17,0%). Ta forma zajęć nie przypadła do gustu 50,9% studentów studiów stacjonarnych i 39,5% studentów studiów niestacjonarnych.

Oceniając efektywność zajęć z wykorzystaniem metody projektu, należy zauważyć (rys. 7), że 38,6% respondentów twierdzi, że w trakcie tradycyjnych zajęć można nauczyć się więcej niż w trakcie zajęć w formie projektu. Odmiennego zdania jest zaledwie 31,6% badanych. Natomiast 29,8% ankietowanych uważa, że forma zajęć nie ma wpływu na poziom uzyskanej wiedzy.

Uzyskane wyniki są zróżnicowane w zależności od płci respondentów. 42,7% kobiet uważa, że w trakcie zajęć w formie tradycyjnej można nauczyć się więcej, zaś tylko 27,0%, twierdzi, że bardziej efektywne są zajęcia projektowe. Natomiast dla 43,2% mężczyzn bardziej efektywne są zajęcia w formie projektu, zaś dla 27,0% – w formie tradycyjnej. Podobne różnice zauważono także, analizując odpowiedzi w zależności od tego, czy były to studia

I czy studia II stopnia. Aż 59,8% studentów studiów I stopnia uważa, że w trakcie zajęć w formie tradycyjnej można nauczyć się więcej. Odmiennego zdania jest 21,6% badanych. Jeśli chodzi o studentów studiów II stopnia, to 35,8% za bardziej efektywne uważa zajęcia projektowe, zaś 29,7% – zajęcia w formie tradycyjnej.

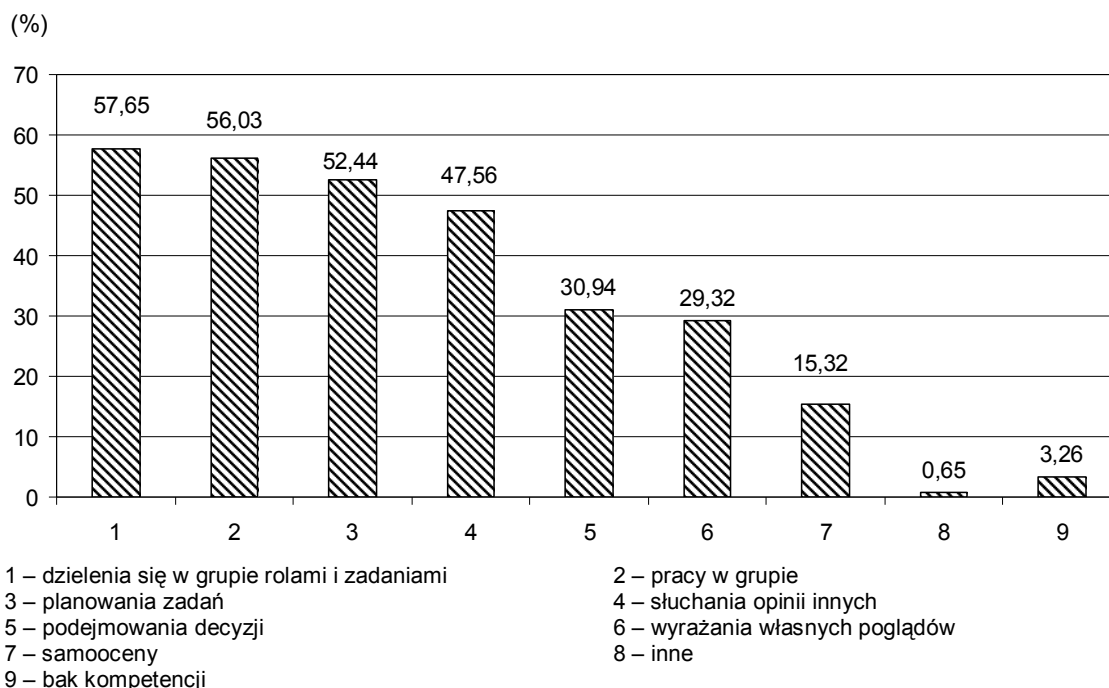
Rys. 7. Efektywność zajęć tradycyjnych w porównaniu z efektywnością zajęć w formie projektu
Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Ponadto odsetek osób uważających, że w trakcie zajęć w formie projektu można nauczyć się więcej, rośnie wraz z wiekiem. W grupie osób do 20 lat tak uważa zaledwie 11,1% badanych, w grupie 21–30 lat – już 31,6%, zaś wśród osób w wieku 31–40 lat – aż 40,4%, przy czym odsetek ten jest większy niż odsetek osób uważających za bardziej efektywne zajęcia tradycyjne (27,7%).

Biorąc po uwagę miejsce studiów, można zauważyć, że studenci z Bydgoszczy i Gdańska uważają za bardziej efektywne zajęcia w formie tradycyjnej – odpowiednio 60% i 36,4%. Studenci z Torunia natomiast za bardziej efektywne uważają zajęcia z wykorzystaniem metody projektu (44,6%).

Badając stosunek studentów do zajęć z wykorzystaniem metody projektu, respondentom zadano również pytanie, jakie kompetencje podczas tych zajęciach udało im się nabyć. Uzyskane wyniki przedstawiono na rys. 8. W analizie uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób realizujących projekty w grupach przynajmniej dwuosobowych.

Głównymi kompetencjami, które nabyli studenci w trakcie realizacji projektów są: umiejętność dzielenia się w grupie rolami i zadaniami, umiejętność pracy w grupie, a także planowania zadań. Takie kompetencje nabyła co najmniej połowa ankietowanych. Najrzadziej wskazywano natomiast umiejętność samooceny. Spośród innych kompetencji respondenci wymieniali umiejętność wystąpień publicznych. Na uwagę zasługuje również fakt, że prawie 3,5% badanych stwierdziło, że zajęcia w formie projektu nie wykształciły u nich żadnych dodatkowych kompetencji.

Rys. 8. Kompetencje, jakie nabyli studenci w trakcie zajęć wykorzystujących metodę projektu
Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

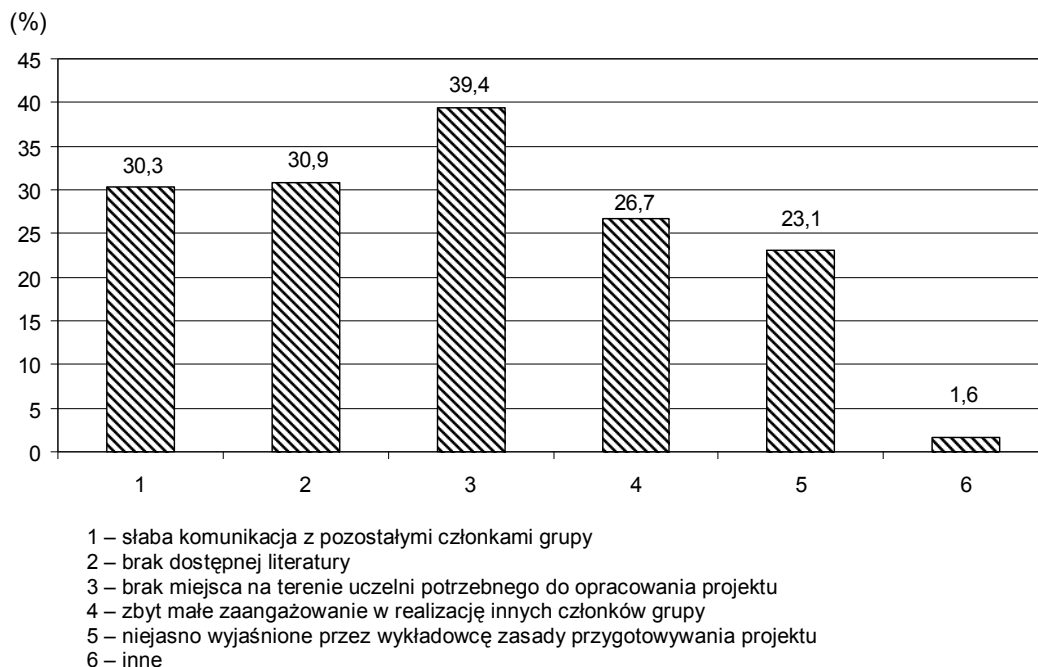
Najczęściej wskazywane kompetencje nie różniły się w przypadku kobiet i mężczyzn, choć odsetek wskazań był w przypadku mężczyzn mniejszy niż w przypadku kobiet. Podobnie mniejszy odsetek wskazań odnotowano także w grupie studentów studiów licencjackich, w porównaniu ze studentami studiów magisterskich. Wskazywane przez respondentów kompetencje różniły się w zależności od formy studiów. Studenci studiów niestacjonarnych wskazywali umiejętności dzielenia się rolami i zadaniami (57,6%), pracy w grupie (54,3%) oraz planowania zadań (51,4%), zaś studenci studiów stacjonarnych wymieniali; umiejętność planowania zadań (54,7%), umiejętność pracy w grupie (43,4%) oraz umiejętność podejmowania decyzji (43,4%).

Respondentów zapytano również, jakie problemy napotkali w trakcie realizacji projektów, dając im możliwość wyboru kilku spośród zaproponowanych odpowiedzi, a także pozostawiając swobodę wskazania własnych. Uzyskane wyniki przedstawiono graficznie na rys. 9.

Głównymi problemami wskazywanymi przez respondentów był brak na terenie uczelni miejsca potrzebnego do opracowania projektu. Tak uważa prawie 40% ankietowanych. Prawie jedna trzecia z nich uważa, że dużym problemem jest także słaba komunikacja z pozostałymi członkami grupy oraz brak dostępnej literatury. Wśród innych problemów respondenci wymieniali: różne miejsca zamieszkania członków zespołu projektowego lub brak czasu ze względu na pracę zawodową i rodzinę. Warto dodać, że 1,5% respondentów wskazało, że w trakcie realizacji projektu nie pojawiły się żadne problemy.

Wskazywane przez studentów problemy różniły się ze względu na miejsce studiów. Studenci z Torunia wskazywali głównie: brak miejsca na terenie uczelni (48,2%), brak dostępnej literatury (34,9%) oraz niejasno przedstawione zasady przygotowania projektu (33,7%). Stu-

denci z Bydgoszczy wymieniali: brak miejsca (37,8%), słabą komunikację między członkami grupy (35,1%) oraz niejasno wyjaśnione zasady (31,1%). Natomiast głównym problemem studentów z Gdańska było zbyt małe zaangażowanie w realizację projektu innych członków grupy (35,8%) oraz brak miejsca (35,1%), a także słaba komunikacja między uczestnikami (31,1%).

Rys. 9. Problemy, jakie pojawiły się w trakcie realizacji projektu

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania.

Warto również zauważyć, że odsetek wskazań występowania problemów był znacznie większy w przypadku studentów studiów II stopnia niż studentów studiów I stopnia.

PODSUMOWANIE

1. Ponad 41% ankietowanych negatywnie ocenia zajęcia z wykorzystaniem metody projektu i woli zajęcia w formie tradycyjnej; odmiennego zdania jest jedna trzecia ankietowanych.

2. Odsetek osób, którym zajęcia z wykorzystaniem metody projektu podobają się i według których są one lepsze niż zajęcia tradycyjne, rośnie wraz z wiekiem; w grupie osób do 20 lat tak uważa 22,2% badanych, zaś w grupie osób 31–40 lat odsetek ten wzrósł do 38,3% i był większy niż odsetek osób, którym zajęcia w formie projektu się nie podobają.

3. Bardziej akceptują zajęcia z wykorzystaniem metody projektu mężczyźni niż kobiety, a także studenci studiów II stopnia niż studenci studentów I stopnia.

4. Opinie, dotyczące efektywności zajęć w formie projektu, są podzielone – 38,6% badanych uważa, że w trakcie tradycyjnych zajęć można nauczyć się więcej, przeciwnie uważa 31,6%, zaś zdaniem 29,8% badanych forma zajęć nie ma wpływu na poziom pozyskanej wiedzy.

5. Przy realizacji projektu studenci studiów stacjonarnych pracują zazwyczaj cały czas wspólnie, studenci studiów niestacjonarnych częściej natomiast pracują indywidualnie, konsultując jedynie otrzymane wyniki z pozostałymi członkami zespołu.

6. Głównymi kompetencjami, które zdobyli respondenci w trakcie zajęć projektowych, są: umiejętność dzielenia się rolami i zadaniami, umiejętność pracy w grupie oraz umiejętność planowania zdań.

7. Do głównych problemów pojawiających się w trakcie zajęć projektowych należą: brak miejsca na terenie uczelni potrzebnego do opracowania projektu, brak dostępnej literatury oraz słaba komunikacja z pozostałymi członkami zespołu.

W ocenie autorów metoda projektów pozwala na rozwój umiejętności i kompetencji społecznych, a przez to na realizację efektów kształcenia. Jednak stosowana powszechnie i równolegle w ramach różnych przedmiotów może zniechęcić studentów do aktywnej, a zarazem efektywnej pracy.

PIŚMIENNICTWO

- Davenport T., Prusak L.** 1998. Working Knowledge – How Organisations manager What They Know. Harvard Business School Press, 97.
- Gołębiak B.D.** 2002. Uczenie metodą projektu. Warszawa, WSiP, 87.
- Horynia W., Maciejewski J.** 2007. Andragogika w ujęciu interdyscyplinarnym. Wrocław, Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 144.
- Helm J.H., Katz J.G.** 2003. Mali badacze. Metoda projektu w edukacji elementarnej. Warszawa, CODN, 15–16.
- Matlakiewicz A., Solarczyk-Szwec H.** 2009. Dorośli uczą się inaczej. Toruń, CKU, 77.
- Marcinkiewicz A.** 2012. Kształcenie podyplomowe wobec rynku pracy. e-mentor 2 (44), 23.
- Walał W.** Jak pracować metodą projektów, www.nowaera.pl/aktualności/jakpracowaćmetodąprojektów, dostęp dn. 20.09.2012 r.

